യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധം)/സർഗം 103

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

നിർവി-ക+ല്പ-സമാ-ധാനാത്/കാഷ്ഠ-കു+ഡ്യോ-പ-മ+സ്ഥിതിഃ .
ഏവം ശിഖി+ധ്വജോ രാജാ ചൂഡാലാ-മധുനാ ശൃണു .. 1

ശിഖി+ധ്വജംൻ തം ഭർതാരംങ്ങ് കുമ്ഭ-വേഷേണ തേന സാ .
പ്രബോ+ധ്യാ+ന്തർ/ധിമാ-ഗ+ത്യ തതാര തരസാ നഭഃ .. 2

ദേവ-പു+ത്രാ-കൃതിംവ് വ്യോമ്നി ജഹൗ മായാ-വിനിർ/മിതാമ് .
വിദഗ്ധ-മുഗ്ധമാ-കാരം+സ്ത്രൈണംഞ്ങ് ജ+ഗ്രാഹ സു+ന്ദരമ് .. 3

നഭസാ+ സ്വപുരം പ്രാപ വിവേ-ശാ+ന്തഃഫ് പുരംങ്ങ് ക്ഷണാത് .
ദൃ+ശ്യാ ബഭൂവ ലോക+സ്യ നൃപ-കർമ ചകാര ച .. 4

വാസര+ത്രിതയേ-നാഥ പുനരമ്/ബര-മേ+ത്യ സാ .
ബഭൂവ കുമ്ഭോ യോഗേന ശിഖി+ധ്വജ-വനംയ് യയൗ .. 5

തഥാ ത+ത്രൈവ തം ഭൂപ/മപശ്യദ്-വന-ഭൂമിഗാ .
നിർവി-ക+ല്പ-സമാധി+സ്ഥം സമുത്/കീർണ-മിവ+ ദ്രുമമ് .. 6

അഹോ നു ഖലു ഭോ ദി+ഷ്ട്യാ വി+ശ്രാ+ന്തോ്യ/മിഹാ+ത്മനി .
സ്ഥിതഃസ് സ്വ+സ്ഥഃസ് സമഃശ് ശാ+ന്ത ഇ+ത്യുവാച പുനഃപുനഃ .. 7

തദേനംൻ താവദേ-തസ്മാദ്/ബോധ-യാമി പരാത്/പദാത് .
ഇദാനീ-മേവ കിംൻ ദേഹ/+ത്യാഗ-മേഷ കരോതി വൈ .. 8

കിംചിത്-കാലം സ്ഫുര+ത്വേഷ/ രാ+ജ്യേന വിപി-നേന വാ .
സമ-മേവ ഗമി+ഷ്യാവസ്/ത്യ+ക്ത-ദേഹാ-വിമൗ സമൗ .. 9

ത+സ്യോപ-ദേശോ വിഷമഃഫ് പരിണാമംൻ ന ഗ+ച്ഛതി .
അനേനാ+ഭ്യാസ-യോഗേന താവദാ-ബോധയാ+മ്യഹമ് .. 10

ഇതി സംഞ്ങ് ചി+ന്ത്യ ചൂഡാലാ സിംഹ-നാദംഞ്ങ് ചകാര സാ .
ഭൂയോ-ഭൂയഃഫ് പ്രഭോ-ര+ഗ്രേ വനേ-ചര-ഭയ+പ്രദമ് .. 11

ന-ച/ചാല ശിലേ-വാ+ദ്രൗ യദാ നാദേന തേന സഃ .
ഭൂയോ-ഭൂയഃഖ് കൃതേ-നാപി തദാ സാ തംവ് വ്യചാലയത് .. 12

ചാലിതഃഫ് പാതിതോ്+പ്യേഷ യദാ ന ബുബുധേ നൃപഃ .
തദാ സംഞ്ങ് ചി+ന്തയാ-മാസ ചൂഡാലാ കുമ്ഭ-രൂപിണീ .. 13

അഹോ പരിണതഃസ് സാധുഃസ് സ്വപദേ ഭഗവാ-നയമ് .
തദേനം ഹി കയാ യു+ക്ത്യാ സാംപ്രതം ബോധ-യാ+മ്യഹമ് .. 14

അഥ-വൈനം മഹാ+ത്മാനംങ്ങ് കിമർഥം ബോധയാ+മ്യഹമ് .
വിദേഹം ബോധ-മാസാ+ദ്യ തിഷ്ഠ+ത്വേഷ യഥാ-സുഖമ് .. 15

അഹമ+പ്യംങ്ങ് ഗനാ-ദേഹ/-മിമൻ ത്യ+ക്ത്വാ പരം പദമ് .
അപുനർ/ജനനാ-യൈവ ഗ+ച്ഛാ-മീഹ ഹി കിം സമമ് .. 16

ഇതി സംചി+ന്ത്യ ദേഹം സ്വംൻ ത്യ+ക്തു-മ+ഭ്യു+ദ്യതാ സതീ .
പുനഃസ് സംചി+ന്തയാ-മാസ ചൂഡാലാ സാ മഹാമതിഃ .. 17

ആലോക-യാമി ചൈതാവ/-ദേനംൻ ദേഹം മഹീപതേഃ .
യ+ദ്യ+സ്യ സ+ത്ത്വ-ശേഷോ്സ്തി ബോധ-ബീജം ഹൃദ+ന്തരേ .. 18

തത്-കാലേ-നൈഷ ഭഗവാൻ/സംപ്ര-ബോധ-മുപൈ+ഷ്യതി .
മൂല-കോശ-രസാ-ലീനം പുഷ്പ-ജാല-മിവ+ ദ്രുമേ .. 19

തദേവംവ് വിരഹ+ഞ്ജീവ+ന്മുക്ത ഏവ ഭവ+ത്യലമ് .
മു+ക്തോ ഭവ+ത്യഥ യദി മ+ന്യേ ഗ+ച്ഛാമി തത്-സമമ് .. 20

ഇതി സംഞ്ച് ചി+ന്ത്യ ചൂഡാലാ+ സ്പർശ-നേന നയേന ച .
പതി-മാലോ+ക്യ സാശങ്ക-മുവാച വര-വർണിനീ .. 21

അസ്+ത്യേവ സ+ത്ത്വ-ശേഷോ്+സ്യ ഹൃദി സംബോധ-കാരണമ് .
*സംബോധ-ഹേതൂ-ദയേന സ+ത്ത്വശേഷംവ് വ്യബു+ധ്യത .. 22

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ഭൃശം സംശാ+ന്ത-ചി+ത്ത+സ്യ കാഷ്ഠ-ലോഷ്ട-സമ+സ്ഥിതേഃ .
സ+ത്ത്വ-ശേഷഃഖ് കഥം ബ്ര+ഹ്മൻ/ജ്ഞായതേ+ ധ്യാന-ശാലിനഃ .. 23

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
പ്രബോധ-കാരണംയ് യ+സ്യ ദുർലക്-ഷ്യാണു-വപുർ/ഹൃദി .
വി+ദ്യതേ സ+ത്ത്വ-ശേഷോ്+ന്തർ/ബീജേ പുഷ്പ-ഫലംയ് യഥാ .. 24

ചിത്ത-സ്പ+ന്ദ-വിയു+ക്ത+സ്യ ത+സ്യാ+സ്പ+ന്ദിത-സ+ച്ചിതഃ .
ദ്വി(ത്-വൈ)ക+ത്വ-വിഹീന+സ്യ സമ+സ്യാചല-സം+സ്ഥിതേഃ .. 25

കായഃസ് സമ-സമാ-ഭോഗോ ന+ഗ്ലായതി-ന ഹൃ+ഷ്യതി .
നാസ്ത-മേതി-ന ചോദേതി സമ-മേവാവ-തിഷ്ഠതേ .. 26

ദ്വി(ത്-വൈ)ക+ത്വാദി-യു+ക്ത+സ്യ യ+സ്യ+ പ്ര+സ്പ+ന്ദതേ മനഃ .
തസ്യ ദേഹോ്+ന്യതാ-മേതി നാ+സ്പ+ന്ദ+സ്യ കദാചന .. 27

ചി+ത്ത+സ്പന്ദോ ഹി സർവേഷാംങ്ങ് കാരണംങ്ങ് ജഗതഃസ് സ്ഥിതേഃ .
രാമ ഭാവ-വികാ-രാണാംങ്ങ് കുസു-മാനാംയ് യഥാ മധുഃ .. 28

അസ്മിൻ/പ്രയാ+സ്യതോ ദേഹേ ചേതസോ ഹി മുഹുർ-മുഹുഃ .
ഹർഷഃഖ് കോപോ ന സംമോഹോ വശമേതി രഘൂ+ദ്വഹ .. 29

ചി+ത്തേ പ്രശമ-മായാതേ കായോ യഃസ് സ+ത്ത്വ-വർജിതഃ .
ബാധതേ നാമ്ബര+സ്യേവ തസ്യ ഭാവ-വികാര-ഭൂഃ .. 30

വീ+ച്യാദി ന യഥോ-ദേതി സമായാ ജല-സംൻ തതേഃ .
തഥാ ന ദൃ+ശ്യതേ ദോഷഃസ് സമായാഃസ് സ+ത്ത്വ സംൻ തതേഃ .. 31

സ+ത്ത്വ+സ്യാനുപ-ലമ്ഭോ്+സ്തി/ നത+സ്യോപ-ശ-മാ-ദൃ-തേ .
യാവദ്-ഭാതി സമംൻ ത+ത്ത്വംങ് കാലാ+ച്ഛാ+മ്യതി കേവലമ് ..32

ദേഹേ യസ്/മിംസ്തു നോ ചി+ത്തംൻ നാപി സ+ത്ത്വംഞ് ച വി+ദ്യതേ .
സ താപേ ഹിമവ+ദ്രാമ പഞ്ച+ത്വേന വിലീ-യതേ .. 33

ശിഖി+ധ്വജ+സ്യ ദേഹോ്സൗ നി+ശ്ചിത്തസ്/തേജസോർ-ജിതഃ .
സ+ത്ത്വാം-ശേന-ച സംയ് യുക്തസ്/തേന ന+ഗ്ലാനി-ഭാജനമ് .. 34

തംൻ തഥാ-ഭൂത-മാലോ+ക്യ ഭർതുർ/ദേഹംവ് വരാങ്ഗനാ .
അനു-ഡിത-വതീ ദേഹംഞ് ചി+ന്തയാ-മാസ സ+ത്വരമ് .. 35

ചി+ത്ത+ത്ത്വം സർവഗം ശു+ദ്ധം പ്രവി+ശ്യാ/ബോധയാ+മ്യഹമ് .
ഭവിഷ്യദ്/ബോധനംങ് കാ+ന്ത/മഥ ത+ത്ര ഹി സം+സ്ഥിതാ .. 36

ന-ബോധ-യാമി യ+ദ്യേനംഞ് ചിരാ+ത്തദ്/ബു+ധ്യതേ+ സ്വയമ് .
കിമേകൈ-വാവ-തിഷ്ഠോ്ഹ/മി+ത്യേവം ബോധയാ+മ്യഹമ് .. 37

ഇതി സംചി+ന്ത്യ ചൂഡാലാ/ ദേഹംങ് കരണ-പ+ഞ്ജരമ് .

സംൻ ത്യ+ജ്യ+ പ്രാപ ചി+ത്ത+ത്ത്വേ+ സ്ഥിതി-മാ+ദ്യ+ന്ത/വർജിതേ .. 38
ത+ത്ര സാ ചേതനാ+സ്പ+ന്ദംങ് കൃത്വാ സ+ത്ത്വ-വതഃഫ് പ്രഭോഃ .
സ്വംവ് വിവേശ പുനർ/ദേഹം/ സ്വംൻ നീഡ-മിവ പ+ക്ഷിണീ .. 39

കുമ്ഭാ/കൃതി-രഥോ+ത്ഥായ നിവിഷ്ടാ കുസുമ+സ്ഥലേ .
സാമ ഗാതും പ്രവൃത്താ സാ+ ഭ്രമരീ-വൃ+ന്ദ-നിഃസ് സ്വനാ .. 40

*തം സാമ+സ്വനമാ-കർ+ണ്യ ചിത്-സ+ത്ത്വ-ഗുണ-ശാലിനീ .
ബുബുധേ ഭൂപതേർ/ദേഹേ വസ+ന്ത ഇവ പദ്മിനീ .. 41

ദൃശംവ് വികാസയാ-മാസ താംൻ തദാർക ഇവാബ്/ജിനീമ് .
ഗൃഹീത-സ+ത്ത്വ/സംപ+ത്തിഃശ് ശിഖി+ധ്വജ-മഹീപതിഃ .. 42

അപ+ശ്യത്/കുമ്ഭ-മ+ഗ്ര+സ്ഥം സാമ-ഗായന-തത്/പരമ് .
പരേണ വപുഷാ യു+ക്തം സാമവേദ-മിവാ-പരമ് .. 43

അഹോ ബത വയംൻ ധന്യാഃഫ് പുനഃഫ് പ്രാപ്തോ മുനിഃസ് സ്വതഃ .
ഇ+ത്യേ-വോദാ-ഹര+വ്രാജാ കുമ്ഭായ കുസുമംൻ ദദൗ .. 44

ദിഷ്ട്യോ-ദിതാഃസ്/ സ്മോ ഭഗവംസ്/തവ ചേതസി പാവനേ .
കേ നാമ വാ മഹാ+സ+ത്ത്വാഃഫ് പ്രസാദേ+ഷ്വങ്ഗ നോ+ സ്ഥിതാഃ .. 45

അസ്മത്-പവി+ത്രീ-കരണ/മേവാ-ഗമന-കാരണമ് .
ന-ചേത്/കിംഞ്ച് ചാഗമേ+ ബ്രൂഹി+ ദ്വിതീയംങ്ങ് കാരണം ഭവേത് .. 46

കുമ്ഭ ഉവാച .
യതഃഫ് പ്ര+ഭൃതി യാതോ്+സ്മി ത്വ+ത്സ-കാശാ-ദനി+ന്ദിതഃ .
തതഃഫ് പ്രഭൃതി ചേതോ മേ+ ത്വയൈ-വേഹ സമം+ സ്ഥിതമ് .. 47

ര+മ്യേ+ സ്വർഗേ ന തി+ഷ്ഠാമി സമീപേ തവ സാംപ്ര-തമ് .
അഭീഷ്ട-മു-ദ്യദേ-വാങ്ഗ ര+മ്യാണാംൻ തത്പുരഃ സ്ഥിതമ് .. 48

ത്വാ-ദൃശോ ബ+ന്ധു-രാപ്ത+ശ്ച സുഹൃ+ന്മിത്രംൻ തഥാ സഖാ .
വി+ശ്വാ+സ്യോ വാപി ശി+ഷ്യ+ശ്ച മ+ന്യേ ജഗതി നാസ്തി മേ .. 49

ശിഖിധ്വജ ഉവാച .
അഹോ നു ഫലിതം പുണ്യ/-പാദപൈർ/നഃഖ് കുലാചലേ .
യസ്മാദ്-ഭവാന-സങ്ഗോ്പി വാഞ്ഛ+(തി-അ)+സ്മത്-സമാ-ഗമമ് .. 50

ഇദംവ് വന-മിമേ വൃ+ക്ഷാ ഭൃ+ത്യോ്യ-മഹമാ-ദൃതഃ .
*രോചതേ തേ-ന ചേ+ത+സ്വർ/ഗ+സ്ത-ദിഹ+ സ്ഥീയതാം പ്രഭോ .. 51

ഭവ+ദ്വിതീർ/ണയാ യോഗ-യു+ക്ത്യാ വി+ശ്രാ+ന്ത-വാനഹമ് .
യഥാ സാധോ തഥാ മ+ന്യേ+ സ്വർഗേ വി+ശ്രമണംങ്ങ് കുതഃ .. 52

താമേവ സം+സ്ഥിതിം+ സ്വ+ച്ഛാ/മവല+മ്ബ്യ+ പ്രകാശി-നീമ് .
വിഹരേഹ യഥാ-കാമം സ്വർഗേ ഭൂമി-തലേ തഥാ .. 53
കുമ്ഭ ഉവാച .
പരേ പദേ മഹാ-ന+ന്ദേ ക+ച്ചി+ദ്വി+ശ്രാ+ന്ത-വാനസി .
ഇദം ഭേദമയംൻ ദുഃഖംങ്ങ് കച്ചിത്-സംൻത്യ+ക്ത-വാനസി .. 54

ക+ച്ചിദാ-പാത-ര+മ്യേ+ഭ്യഃസ് സംക+ല്പേ+ഭ്യോ രതിർ/ഭൃശമ് .
നിർ/മൂലതാംങ്ങ് ഗതാ രാജൻ/ഭോഗ-നീരസ-മേവ തേ .. 55

ഹേയാ-ദേയ-ദശാ-തീതം ശാ+ന്തം ശമ-സമ+സ്ഥിതി .
യഥാ+പ്രാപ്തേ+ഷ്വനു+ദ്വേഗംങ്ങ് ക+ച്ചി+ത്തവ മനഃസ് സ്ഥിതമ് .. 56

ശിഖി+ധ്വജ ഉവാച .
ത്വത്-പ്രസാ-ദേന ഭഗവൻ/-ദൃഷ്ടാ ദൃ+ശ്യാ-തിഗാ ഗതിഃ .
പ്രാപ്തഃസ് സംസാര-സീമാ+ന്തോ ലബ്ധോ ലബ്ധ+വ്യ/നി-ശ്ചയഃ .. 57

ചിരാ-ദതി-ചിരേ+ണൈവ വി+ശ്രാ+ന്തോ്സ്മി നിരാമയഃ .
*ലബ്ധംൽ ലവ്/-ധ+വ്യ-മഖിലംൻ തൃപ്തഃസ് സംശ്-ചിര/സം+സ്ഥിതഃ .. 58

നോപ-ദേഷ്ട+വ്യ/മ+സ്മാകംങ് കിംചിദ+പ്യുപ-യു+ജ്യതേ .
സർവ+ത്രൈ/വാതി-തൃപ്തോ്+സ്മി സം+സ്ഥിതോ്+സ്മി ഗത+ജ്വരഃ .. 59

ജ്ഞാത-മ+ജ്ഞാത-മ+പ്രാപ്തംൻ ത്യ+ക്തംൻ ത്യ+ക്ത+വ്യ/മാ+ശ്രിതമ് .
ത+ത്ത്വം പര+ത്വം സ+ത്ത്വം മേ+ സ്വ+സ്യൈ/വാസ്തി ന കിംചന .. 60

നിഃസ് സംസൃതിർ/വിഗത-മോഹ-ഭയോ വിരാഗോ
നി+ത്യോ-ദിതഃസ് സമ-സമാശയ-സർവ-സൗമ്യഃ .
സർവാ+ത്മകഃസ് സകല-സംകല-നാവി-യു+ക്ത
ആകാശ-കോശ-വിശദഃസ് സമ-മാ+സ്ഥിതോ്സ്മി .. 61

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ+പ്രകരണേ പൂർവാർധേ ചൂഡാലോ-പാഖ്യാനേ കുമ്ഭ-പുന-രാഗ-മനംൻ
നാമ+(ത്രി-ആ)ധിക-ശത-തമഃ സർഗഃ .. 103 ..

ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
7.12.2023